



IZBA ARCHITEKTÓW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KRAJOWA RADA IZBY ARCHITEKTÓW RP

Warszawa, dnia 25 sierpnia 2023 r.

L. dz. 255/KRIA/2023/w

**Panie i Panowie
Posłowie
Sejm Rzeczypospolitej Polskiej**

*Szanowne Posłanki i Szanowni Posłowie
na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej*

W związku z uchwaleniem na 81 posiedzenia Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 sierpnia 2023 r., ustawy o zasadach udzielania przez Skarb Państwa gwarancji za zobowiązania Narodowej Agencji Bezpieczeństwa Energetycznego (druki nr 3522 i 3548), do której wprowadzone zostały poprawki zmieniające ustawę - Prawo budowlane, Izba Architektów RP przedstawia poniżej stanowisko w tej sprawie.

Izba Architektów RP, reprezentując całe środowisko polskich architektów, wyraża stanowczy sprzeciw wobec wprowadzania do polskiego porządku prawnego przepisów, które nie tylko negatywnie wpływają na rynek wewnętrzny UE oraz zaufanie do prawa i bezpieczeństwo prawne uczestników tego rynku, ale również obniżają standardy świadczenia usług architektonicznych, rodzą ryzyko naruszenia bezpieczeństwa budynków, bezpieczeństwa konsumentów, ładu architektonicznego i urbanistycznego, dziedzictwa oraz środowiska.

Zamiana Prawa budowlanego w brzmieniu wynikającym z ustawy o zasadach udzielania przez Skarb Państwa gwarancji za zobowiązania Narodowej Agencji Bezpieczeństwa Energetycznego została podjęta w trybie sprzecznym z art. 119 ust 1 Konstytucji RP. Jednocześnie ustawa o zasadach udzielania przez Skarb Państwa gwarancji za zobowiązania Narodowej Agencji Bezpieczeństwa Energetycznego poprzez wprowadzone do niej poprawki zmieniające Prawo budowlane narusza przepisy Dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz.Urz. UE L z 30 września 2005 r. 255/22, z późn. zm.) oraz Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/958 z 28 czerwca 2018 r. w sprawie analizy proporcjonalności przed przyjęciem nowych regulacji dotyczących zawodów (Dz.Urz. UE L z 9 lipca 2018 r. 173/25, t.j.). Izba Architektów podkreśla, że ustawa ta, w zakresie regulacji dostępu do zawodu architekta oraz zasad wykonywania tego zawodu, wywołuje ryzyko odpowiedzialności Polski na forum UE w postępowaniu wskazanym 258 i 259 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Poprawki jakie zostały zgłoszone do powyższej ustawy są tożsame z częścią projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3336), który został skierowany do I czytania w Komisji Infrastruktury. Komisja Infrastruktury po przeprowadzeniu I czytania w dniach 5 i 11 lipca br. wniosła o odrzucenie projektu w całości. Sprawozdanie Komisji nie zostało skierowane pod obrady Sejmu, ale część z negatywnie zaopiniowanych przez Komisję Infrastruktury przepisów została wniesiona w formie poprawek podczas II czytania projektu ustawy o zasadach udzielania przez Skarb Państwa gwarancji za zobowiązania Narodowej Agencji Bezpieczeństwa Energetycznego. Poprawki tego samego dnia rozpatrzyła Komisja do Spraw Energii, Klimatu i Aktywów Państwowych wnosząc, wbrew stanowisku Komisji Infrastruktury, o ich przyjęcie, zaś Sejm uchwalił zmiany dzień później tj. 17 sierpnia br.

Takie procedowanie projektu było sprzeczne z zasadą wyrażoną w art. 119 ust. 1 Konstytucji RP, zgodnie z którą Sejm rozpatruje projekt ustawy w trzech czytaniach. Istotą tej zasady jest zapewnienie takiej sekwencji czynności podejmowanych przez organy Sejmu, które umożliwią rozważenie istoty planowanych zmian, zapewnią dostateczny czas na zapoznanie się z projektem zmian przez Posłów i nie ograniczą możliwości przedstawienia, w poszczególnych fazach postępowania ustawodawczego, swojego stanowiska Posłom. W tym przypadku wszystkie te standardy zostały złamane, a Posłanki i Posłowie przed głosowaniem nie zostali poinformowani o fakcie, iż projekt ustawy o zmianie ustawy Prawo budowlane został negatywnie zaopiniowany przez Komisję Infrastruktury. W konsekwencji doszło do tzw. ukrytej inicjatywy ustawodawczej, gdyż pod pozorem poprawek, przyjęto przepisy całkowicie wykraczające poza materię procedowanej ustawy.

Poprzez takie zmiany, do polskiego systemu prawnego wprowadzona zostałaby druga kategoria architektów (choć formalnie tak nienazywanych), którzy projektując architekturę nie tylko nie musieliby posiadać wykształcenia architektonicznego, ale w przypadku zabudowy zagrodowej, mogliby projektować budynki mieszkalne bez wykształcenia na poziomie wyższym. To zaś stanowi rażące naruszenie Dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz.Urz. UE L z 30 września 2005 r. 255/22, z późn. zm.), która ustanawia obowiązujące w UE ramy dotyczące warunków kształcenia architektów (art. 46-47) i wykonywania zawodu architekta (art. 48) oraz określa prawa nabyte architektów (art. 49).

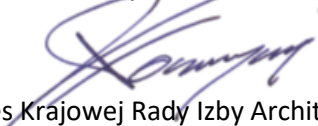
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/958 z 28 czerwca 2018 r., w sprawie analizy proporcjonalności przed przyjęciem nowych regulacji dotyczących zawodów, nakłada na Państwa członkowskie obowiązek przeprowadzenia analizy proporcjonalności projektów aktów prawnych regulujących dostęp do zawodów bądź zasad jego wykonywania z uwzględnieniem trzech czynników: zasadności regulacji (środki powinny służyć określonymu interesowi publicznemu, realizacji dobra publicznego), odpowiedniości (środki powinny być odpowiednie do osiągnięcia celu), konieczności (środki nie powinny wykraczać poza to, co konieczne do osiągnięcia celu).

Ustawa o zasadach udzielania przez Skarb Państwa gwarancji za zobowiązania Narodowej Agencji Bezpieczeństwa Energetycznego nie była badana pod tym kątem. Skoro zaś na skutek wniesionych poprawek, ustawa ta wprowadza zmiany przepisów regulujących między innymi dostęp do zawodu architekta i zasady jego wykonywania, ustawa ta powinna zostać poddana analizie proporcjonalności, a uchybienie w tym zakresie narusza powyższą Dyrektywę.

W rezultacie poprzez poprawki w art. 17 pkt 5 ustawy oraz w art. 17 pkt 3 przywoływanej powyżej ustawy została przyjęta nowelizacja Prawa Budowlanego, która w żaden sposób nie upraszcza procesu budowlanego. Zamiast tego wprowadza kolejne rozszerzenie katalogu zgłoszeń bez możliwości weryfikacji przez organy administracji architektoniczno–budowlanej do tego powołane, oraz nieuzasadnione i niedopuszczalne rozszerzenie kompetencji w dziedzinie projektowania architektury.

Izba Architektów RP, jako legitymowana do opiniowania projektów aktów normatywnych dotyczących architektury lub budownictwa, na podstawie art. 33 pkt 11 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 551), działając w interesie publicznym, stanowczo sprzeciwia się łamaniu standardów procesu ustawodawczego.

Piotr Fokczyński, Architekt IARP



Prezes Krajowej Rady Izby Architektów RP